

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції
20 березня 2020 р.*

Харків – 2020

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

І.Ф. Прокопенко – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, ректор (голова);

Ю.Д. Бойчук – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди (заступник голови);

Хошіно Юічі – Другий секретар Посольства Японії в Україні (заступник голови).

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей I Міжнародної науково-методичної конференції, 20 березня 2020р. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. – 258 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 4 від 15.06.2020р.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики викладання сходознавчих дисциплін, перекладу, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
© Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

ЗМІСТ
ФІЛОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Криворучко С.К. Метафоричність у романі Мо Яня 莫言 «Великі груди, широкі сідниці» 丰乳肥臀.....	8
Санатуллах Басам. Історичні передумови розвитку перської мови (تاریخی پیشینه) (فارسی زبان).....	10
Бикова І.А., Скразловська І.А. Символічне значення кольорів в культурі народів Сходу.....	13
Жукова К.Є. «Мислення через ієрогліфи» - феномен традиційної культури Китаю.....	15
Завгородня О.С. Епічна поема Абулькасіма Фірдоусі «Шах-Наме».....	16
Секіна Н.Д. Стилiстично-емоційна забарвленість гендерно маркованих фразеологізмів.....	19
Ван Сяоцянь. Проблема перекладу класических китайських текстів на мови країн Заходу.....	20
Ажнина Л.А. Особливості транслітерації деяких китайських імен власних.....	21
Ковальова В.В. Фонетичні особливості шанхайського діалекту.....	23
Коляда А.В. Особливості використання пекінізмів на лексичному рівні у п'єсі Лао Ше «Чайна».....	24
Мілова Д.І. Аспекти китайських дієслів у відображенні української мови.....	27
Проша О.Є., Мараховська О.В. Іранська каліграфія.....	28
Ситнікова В.А. Функціонування графеми «доц» у складених ієрогліфах.....	29
Субота І.А. Образ минулого у новелах Лейли аль -‘Усман.....	32
Сусленко А.М. Особливості походження іранських прізвищ.....	34
Фотеску І.В. Проблематика використання наголосу мови та складу в сучасній японській мові.....	35
Шапаренко Е.Е. Стилiстичні особливості китайських текстів публіцистичного стилю.....	37
Юрченко М.Е. Відмінності між японським і українським діловим листуванням.....	38

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СХІДНИХ МОВ

Руда Н.В. Аналітичне читання як один з засобів формування китайськомовної компетентності студентів.....	40
Ахмад О.Р. Кейс-метод (Case Study) як форма інтерактивного навчання арабської мови.....	41
Компанієць О.В., Баличева В.М. Використання гаджетів та досягнень новітніх технологій при вивченні івриту.....	43
Андрєєва Ю.В. Дослідження мотивації студентів до вивчення китайської мови та методи її підвищення.....	44
Копилова Н.А. Переваги навчання китайської лексики у середній школі за допомогою наочних засобів навчання.....	47
Локшина Ю.Г. Методика викладання японської мови як дисципліна вільного вибору студентів.....	48
Подгорний Г.В. Спецкурс «Вступ до сходознавства» в гімназії.....	50
Сегеда Ж.П. Література Японії в освітньому процесі Київської гімназії східних мов №1.....	53
Ткаченко О.І. Науково-педагогічні підходи до навчання китайської мови учнів Київської гімназії східних мов №1.....	55
Дмитрієва А.В. Порівняльний аналіз підручників «DISCOVER CHINA» та	

Приголосні звуки в шанхайському діалекті показують себе в ініціальній позиції. Головна риса, яка виділяє шанхайський діалект – це дзвінки приголосні. У путунхуа приголосні, які поєднуються з сильними голосними, стають глухими. Є два види глухих приголосних: глухі непридихові і глухі придихові. У шанхайському діалекті налічується 28 ініціалій, серед яких є приголосні звуки, які характерні тільки для шанхайського діалекту, наприклад: *ɸ, ɕ, z, g, h, ʃ, x, v, ng*.

Ієрогліф	Путунхуа	Шанхайський	Переклад
苹果	Pingguo	ɸingu	Яблуко
支持	Zhichi	zizɿ	підтримувати
鞋子	Xiezi	hazɿ	Мешти
全家	Quanjia	xɿga	уся родина

У прикладах ми представили приголосні в лексичних одиницях, які притаманні шанхайському діалекту. Таким чином, з загально-фонетичної точки зору приголосні шанхайського діалекту вимовляються дзвінкіше. При вивченні фонологічних характеристик шанхайського діалекту можна побачити відмінності не тільки в тому, як вимовляються звуки, але і в написанні ієрогліфів. Звуковий лад шанхайського діалекту має 21 досить великі розбіжності в листі і прочитанні слова. Слово в китайській мові притаманне різноманітне звучання і, в деяких випадках, різне написання. Важливою рисою стилю в китайській мові є тон і музичний слогонаголос. Головна акустична характеристика складу в шанхайському діалекті визначається за п'ятиступчастою шкалою: в путунхуа - 4 тони, а в шанхайському діалекті - 5. У шанхайському діалекті склади відрізняються уривчастю і стислістю. Таким чином, тонове становлення складів в шанхайському діалекті сильно відрізняється від путунхуа, одні і ті ж лексичні одиниці відрізняються за своєю звуковою системою. Так стають зрозумілі відмінності в морфології шанхайського діалекту і путунхуа [9,1].

Розбіжності голосних в акустиці і фонетиці шанхайського діалекту від путунхуа відображаються і в лексиці і морфології. З цього випливає, що при подібному написанні слів в розглянутих діалектах буде різна вимова.

Шанхайський	Путунхуа	Переклад
侬早! – nong13zɔ34!	你早! – ni3 zao3!	Доброго ранку!
再会! – ze53 ve13!	再见! – zai4jian4!	До побачення!
请坐! – qin34 su13 !	请坐! – qing3 zuo4 !	Будь-ласка, сідайте!

Таким чином, можна сказати, що у всіх фонологічних та фонетичних аспектах, шанхайський діалект представляє більшу складність, ніж путунхуа, що вказує на те, що Шанхайський важче вивчити, ніж мандарин. Крім того, голосні та тони помітно вирізняються в шанхайському діалекті. Незважаючи на те, що існує тенденція, згідно з якою шанхайський діалект з фонологічної точки зору зближається з путунхуа, шанхайський діалект стабільно зберігає частину традиційних особливостей. Наприклад, явно виражені glottal зупинки, унікальна система голосних та невирознесеність носових приголосних - не особливості путунхуа.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Qing Lin The Diachrony of Tone Sandhi: Evidence from Southern Min Chinese, 2019. – 119 p.
2. Xue Leyang Phonological Comparison between Mandarin and Shanghainese

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕКІНІЗМІВ НА ЛЕКСИЧНОМУ РІВНІ У ПРЕСІ ЛАО ШЕ «ЧАЙНА»

*Коляда Аліна Вікторівна, студентка 3 курсу факультету іноземної філології
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди*

Мовні досягнення пекінської літератури тісно пов'язані з яскравим живим, стислим і жвавим стилем пекінського діалекту. Пекінський діалект відрізняється від інших діалектів китайської мови фонетичною формою та семантичним вираженням. Лексичними особливостями пекінського діалекту прийнято вважати еризацію, широке використання фразеологізмів, редуплікацію деяких прикметників і слова, які використовуються лише в межах Пекіну, наприклад, 搓火儿 cūōhuǒr — сердитися, гніватися; 晕菜 yùncài — розгубитися; 抠门儿 kōuménr — жадний, скупий. Такі особливості безпосередньо впливають на багатогранність китайської мови та різноманітність китайської літератури. [3].

Коли ми згадуємо про літературу Пекіну, перше, що спадає на думку – творча діяльність Лао Ше, успіх творів якого найбільше пов'язаний із використанням нових лексичних одиниць розмовної та письмової мови пекінського діалекту [2]. Становленню Лао Ше як майстра мовного мистецтва сприяли певні умови. Він народився й виріс у звичайній родині в Пекіні, з дитинства захоплюючись природничими науками та читанням. Саме така культурна атмосфера сприяла становленню Лао Ше як митця слова. Ще одним фактором, який вплинув на діяльність Лао Ше як письменника був «Рух четвертого травня», який зіграв ключову роль в становленні Лао Ше як майстра сучасної літератури. Він не тільки дав письменникові нову літературну мову - байхуа, а й відкрив перед ним нові теми і сюжети [1].

Завдяки засобам виразності, які використовував Лао Ше в своїх творах, йому вдалося перевершити мовні бар'єри тогочасної китайської мови та відобразити різноманітність пекінського діалекту. Майстерність письменника полягає в тому, що йому вдалося поживити китайську мову, зробити її зрозумілою для простого населення. Його роботи буди відкриті для всього світу, вони були зрозумілими для всіх верств населення, саме це і є новаторством видатного письменника. Саме тому Лао Ше вважається одним із найуспішніших майстрів сучасної китайської літератури.

Особливе місце у творчому доробку Лао Ше посідає п'єса «Чайна». У п'єсі зображено соціальні зміни за три періоди історії Китаю: Сто днів реформ (червень-вересень 1898р.), ера мілітаристів (1916-1928) та проголошення Китайської Народної Республіки (1949). У п'єсі «Чайна» Лао Ше розкриває тему корупції та розпаду китайського суспільства, яке відбувалося протягом останнього півстоліття.

У п'єсі «Чайна» Лао Ше уникає занадто складних слів і словосполучень, замість них використовує просту китайську мову. Структура, використання та прагматичні функції цих лексичних одиниць адаптовані до потреб розмовної мови, гармонічно поєднуються зі стилем твору й відповідають мовному середовищу того часу. Проаналізувавши п'єсу Лао Ше «Чайна», ми можемо виділити такі особливості використання лексичних одиниць:

1. Вживання іменників, які притаманні тільки пекінському діалекту, наприклад, 好人- lǎohǎorén – нешкідлива, але безпринципна людина; 今儿个 – jīnrge – сьогодні; 杂合面- záhémian – змішане борошно; 嚼谷 – jiáogǔ – засоби існування, гроші на життя, їжу; 风凉话 – fēngliánghuà - саркастичне зауваження. Більш того, у п'єсі «Чайна» Лао Ше застосовує авторські іменники для поживлення мови п'єси, як-от 说媒拉-- задум, намір, мотив; 交情 – jiāoqíng - дружба; дружні почуття; приятельські стосунки. Багато цих слів вийшли за рамки пекінського діалекту і навіть у наші часи широко використовуються в повсякденній мові.

2. Дієслова, які притаманні тільки розмовному стилю пекінського діалекту, наприклад, 说和 – shuōhe – заспокоювати, умиряти; 包含 – bāohán – проявляти поблажливість; 在乎 zàihu – турбуватися про, звертати увагу, приймати близько до серця; 跑腿 – pǎotui – носитися, бути на побігеньках; 不搭调 – bùdādiào – фальшивити, збиватися

з ритму; 褒贬 – bāobiǎn – оцінювати, хвалити й засуджувати, розбирати переваги і недоліки; 吃香 – chīxiāng – мати успіх, бути авторитетом; 上座儿 – shàngzuòr – чекати на гостя в театрі. Щоб передати багатоманітність і красу пекінського діалекту Лао Ше вживає власні дієслова, зокрема 歇腿 – xiētuǐ – зупинитися відпочити; 眼拙 – yǎnzhuō – забути, не згадувати; 过门 – guòmén – виходити заміж; 出手 – chūshǒu – продавати; 耍无赖 – shuǎwúlai – хуліганити, нахабничати; 逗嘴皮子 – dòuzuǐpízi – сперечатися, обговорювати; 折腾 – zhētēng – крутитися на місці, перевертатися з боку на бік; 实话实说 – shíhuà shíshuō – говорити правдиво і щиро; 过瘾 – guòyǐn – задовільняти; 坑 – kēng – шкодити, губити; 美言几句 měiyánjǐjù – хвалити; 逗气 – dòuqì – викликати гнів. Наведені приклади є справжнім відображенням пекінського стилю, які окреслюють особливості того часу та передають ознаки пекінського діалекту.

3. Використання предикативних прикметників для того, щоб зробити мову більш виразною, а також підвищити емоційність твору, наприклад «她的腰有点儿弯, 但还硬朗。» «Tā de yāo yǒudiǎn er wān, dàn hái yìnglǎng» Однак найчастіше такі прикметники виражаються в протиріччях, як-от «太太, 你觉得不顺眼, 我还不顺心呢!» «Tàitai, nǐ juéde bù shùnyǎn, wǒ hái bù shùnxīn ní!» У цьому реченні митець слова використовує одразу два слова пекінського діалекту, щоб протиставити їх: 顺眼 – shùnyǎn – приємний, до вбодоби; 顺心 – shùnxīn – благополучний [4].

4. Еризація. Письменник додає суфікс 儿 ér до іменників, дієслів і прикметників для кращого зображення головних героїв твору та підкреслення основних подій п'єси. Після цього такі слова втрачають основне значення та набувають нового, метафоричного змісту: 人缘儿- rényuánr - відносини з людьми; 包圆儿- bāoyuánr – повністю брати на себе; 抓早儿 zhuāzǎor – берегти час, ловити момент.

5. Редуплікація прикметників і прислівників. Вони можуть бути поділені на п'ять видів: ААВВ, АВАВ, ААВ, АВВ і АА. Наприклад, у п'єсі Лао Ше «Чайна» ми можемо знайти такі словосполучення: 乱乱哄哄 luànluanhōnghong - метушливо; 硬硬朗朗 yìngyìnglǎnglang – здоровий, міцний.

6. Використання пекінських народних висловів, які письменник брав із життя. Наведемо приклади. «有什么法子呢? 隔行如隔山, 你老得开茶馆, 我老得干我这一行。» «Yǒu shé me fǎzi ní? Géháng rú géshān, nǐ lǎo dé kāi chágǔǎn, wǒ lǎo dé qiān wǒ zhè yīxíng.» Вислів 隔行如隔山 géháng rú géshān означає, що різні професії розділені горами, ремесло від ремесла як гора від гори далекі, тобто кожна професія по-своєму складна, тому людям різних професій важко зрозуміти одне одного. «"现在, 我可看透了, 中国非忙不可!" "那也得死马当活马治呀!" » «"Xiànzài, wǒ kě kàntòule, zhōngguó fēi máng bùkě!" "Nà yě dé sǐ mǎ dāng huó mǎ zhì ya!" » У цьому контексті вислів 死马当活马治 sǐmǎdāng huómǎzhì означає намагатися вилікувати мертвого коня, начебто він живий, інакше кажучи вживати відчайдушну спробу й не здаватися до останнього.

Отже, зазначені вище приклади доводять, що завдяки лексичним засобам Лао Ше вдалося збагатити тогочасну мову та зробити пекінський діалект більш простомовним. Митець слова вважав, що стиль письменника в першу чергу відбивається на мові, а мова Лао Ше справді стала важливим засобом вираження художнього стилю самого письменника.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Родионов А.А. Лао Шэ и проблема национального характера в китайской литературе XX в. СПб.: Евразия, 2006. 295 с.
2. Савтырева А. А., Л. А. Шустова Грамматические и лексические особенности диалектов китайского языка./А. А. Савтырева, Л. А. Шустова – «Молодая наука», 2012.
3. 金受中, 北京话语汇. 北京人民出版社, 1965.

АСПЕКТИ КИТАЙСЬКИХ ДІЄСЛІВ У ВІДОБРАЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

*Мілова Діана Ігорівна, студентка 2 курсу факультету іноземної філології
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*

Науковий керівник: викладач кафедри східних мов С.С. Науменко

Дієслова у китайській мові поділяються на дієслова повнозначні та дієслова допоміжні. Повнозначні дієслова розпадаються на дієслова не результативні і дієслова результативні та можуть самостійно виконувати функцію простого присудка.

Не результативні дієслова, позначаючи дію або стан предмета, не містять додаткового значення результативності: “活” (жити), “看” (дивитися), “坐” (сидіти), “休息” (відпочивати), “批评” (критикувати). В якійсь мірі не результативні дієслова можуть розглядатися як недоконаний вид в українській мові. Дієслова, що складаються з двох частин, перша з яких позначає дію, друга - його результат, тобто якість або дію, що з'являється в результаті першої дії, називаються результативними, а їх друга частина - результативним модифікатором. Їх кількість дуже велика. Складові частини результативних дієслів існують в мові як самостійні слова (дієслова і прикметники), як і інші допоміжні дієслова і слова. Наведемо кілька прикладів деяких результативних дієслів: “燥干” (висушити), де “燥” (сушити) “+” “干”(сухий); “烧掉” (спалити), де “烧” (палити) “+” “掉” (службовий модифікатор, який вказує на зникнення предмета); “跑进去” (вбігти), де “跑”(бігти) “+” “进去” (модифікатор, що виражає напрямок дії) [5].

На відміну від повнозначних дієслів допоміжні дієслова зазвичай не можуть самостійно виконувати функцію простого присудка. У складі складних дієслів вони надають основного (повнозначному) дієслова додаткові значення. Допоміжні дієслова розпадаються на чотири типи. Перш за все це модальні дієслова: а) виражають можливість, необхідність, бажання зробити дію, наприклад: “能, 能够” (могти, бути у змозі); “可以” можна; “会” (бути здатним) і т.п. б) позначаючи необхідність: “应该, 该” (має, слід, треба); “必须, 要” (потрібно, треба, необхідно) і т.п. в) виражаючи бажання, наприклад: “想要” (бажати, мати намір); “肯” погоджуватися, бути схильним.

По-друге, це спонукальні дієслова, які виражають спонукання до дії, наприклад: “使” (спонукати, дозволяти, змушувати); “请” (просити, запрошувати); “让” (дозволяти); “叫” (повелівати, змушувати) та ін.

До третього типу відносяться дієслова, що вказують етапи дії, вони позначають початок, продовження, припинення дії. Розглянь кілька прикладів: “开始” (почати, стати); “继续” (продовжувати); “停止” (припинити, перестати) [3].

І, нарешті, модифікатори, що вказують напрямок дії, вони позначають рух до особи, яка говорить або від особи, наприклад: “来” (сюди, до особи, яка говорить); “去” (туди, від особи, яка говорить); “上来/上去” (коли рух угору); “进来/进去” (коли рух усередину); “出来/出去” (коли рух назовні); “过来/过去” (коли рух через); “回来/回去” (коли рух назад) [4]. Допоміжні модифікатори останнього типу в поєднанні з повнозначними дієсловами, значення яких пов'язане з ідеєю руху, вказують напрямок дії, а також висловлюють результативність: “拿进去” (внести туди); “走出来” (вийти сюди). Ці модифікатори у поєднанні з повнозначними дієсловами, значення яких не пов'язане з ідеєю руху, висловлюють тільки результативність, наприклад: “想出来” придумати; “记下来” (записати) [1]. Допоміжні модифікатори “起来” та “下去” можуть позначати також

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції

Відповідальний за випуск: (Руда Н.В.)

Комп'ютерна верстка: Петрищева О.В.

Коректор: Коробкіна І.М.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку Формат Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк.
Обл.-вид. арк. Зам № Тираж прим. Ціна договірна.